

To in ono.

Naše slike. Demonstrantke za žensko volivno pravico pred angleškim parlamentom. Zadnji čas so na Angleškem ženske, ki se zavzemajo za žensko volivno pravico — pravijo jim *suffragettes* — vprizorile več velikih demonstracij pred parlamentom, da izsilijo postavo — *bill* — ki bi ženskam podelila aktivno in pasivno pravico za vse zakonodajne in administrativne zastope. Hotele so vdreti v parlament, vpile, razbijale ter se pretepevale s policisti. Ti so morali ženske ukrotiti s silo. Mnogo žensk so zaprli ter jih potem obsodili na zapor. — Na strani 122. in na strani 124. našega lista se je zgodila pomota. Na strani 122. se mora naslov pod sliko glasiti: *Napolj: Kapuanska vrata*, na strani 124. pa: *Napolj: Predmestje del Pallo-netto v sv. Luciji*.

Slovensko gledišče.

5. februarja smo pozdravili na našem odru domačina umetnika Ign. Borštnika. Nastopil je kot gost v igrokazu „Kupčija je kupčija“ (francoski spisal Octave Mirbeau). V igri se govori veliko, a dosti ne pove, toda glavna vloga Izidorja Lechata v rokah umetnika par excellence kot je g. Borštnik, je kakor nalašč za igralca, da pokaže vse svoje sile. — Kar manjka igri, je dodal Borštnik; videli smo ga kot dovršenega tirana, ki mu je vse le dobiček in kupčija. Vtis njegove umetnosti je nepozabljiv. Velik uspeh je v tej igri dosegla tudi gospa Taborska.

Dva dni kasneje — bilo je 9. februarja — se je pojavil na slovenski pozornici „Maček Spaček“. Spisal E. Rosenow, preložil Fr. Kobal. Komedija je satira na nemške, saške razmere, a za nas ni primerna. Ponovila se je na pustni torek ter bila tudi ta dan sprejeta s primerno rezervo. Dne 15. febr. se je vprizorila prvič na slovenskem odru opera Viljema Kienzla, „Evangeljnik“. Uspeh je bil lep. Glasba je moderna, v duhu Wagnerjevem, a vendar nima vedredramatičnih, pač pa mnogo liričnih piec, zlasti v I. sliki II. dejanja. Komponist slika v orkestru v živih barvah čustva, ki razdvajajo dušo. Mehka in topla instrumentacija spremlja spev Matije in Marte v prekrasnem duetu: „V objemu se drživa“ v I. dejanju. Nad vse mičen je otroški zbor z Evangeljnikom, ki poje: „Blagor jim, ki radi pravice trpe krivico“. Gospoda pl. Rezunov (tenor) in Ouřednik (bariton) imata veliko zasluge za uspeh opere, katerima se je izborno pridružil vrli basist, g. Betetto. — 17. februarja se je ponovila komedija „Maček Spaček“, upamo, da zadnjič. Ta dan zvečer se je pela četrtič melodijozna Donizettijeva opera „Lucia di Lammermoor“. — 19. februarja se je vprizorila Henri Bernsteinova drama „La rafale“. Drami manjka predvsem vodilne sile, originalne ideje. Ljubezen, ki se poraja vsled nesrečnega zakona, in zakonolomstvo sta podlaga tej drami, kakor neštevilnim drugim. Konec je zelo navaden: ljubimec, ki je poneveril tuj denar, se ustrelil v zaklenjeni sobi, medtem ko njegova omožena ljubica trka na vrata in mu prinaša denarno pomoč, dobljeno kdove na kak način. Izborno je igrala svojo vlogo gospa Taborska. Vobče pa je bil uspeh minimalen. Občinstvo je pokazalo s svojo odsotnostjo, da ta drama ni v stanu navduševati. — V četrtek, 21. februarja in v soboto, 23. februarja, se je ponovila Kienzlova opera „Evangeljnik“, in sicer tretjič, za častni večer baritonista g. Ouřednika. Imenovani gospod je steber slovenske opere, vobče priljubljen kot pevec izrednega glasu in vrl igralec. Baritonista,

kot je on, ne bomo kmalu dobili. Na njegov častni večer ga je odlikovalo občinstvo z burnim aplavzom in dvema lavorjevima vencema z dodanimi darili. — Bernsteinova drama „V stiski“ se ponavlja v torek, 25. februarja.

V celoti je bila februarjska sezona slabša kot prejšnje, nekoliko v nesoglasju z vprizoritvami v prejšnjih mesecih. R.

Dve pesmi iz l. 1818.

Med raznimi popirji v zapuščini pokojnega kapiteljskega dekana gosp. Andreja Zamejca je našel gosp. kanonik dekan Anton Fettich-Frankheim naslednji dve zanimivi pesmi:

Slovenzi.

Od adrijaškiga mórja bregà do smérsliga morja
Je širokeš, dolgoš pa od meje némihke dehéle
Tje do kamzhaške semlé, domovanja pogumnih Slovenzov.
Kjè se dobi kaki rod de bi bol po širokeim prebival?
Tukaj od nekidaj she stanováli šo pèrvi Slovenzi,
Radi per míru šo bili, pa malo shelni vojikovanja,
Obdelovánje semlé je bilo njih fámo vejelje
S'ternjam sarašeni gojsd šo v lepo poljé prenarjali,
S' platnam medízo šoljó, pa shitam berhkó kupzhováli
Pašli shivíno ferzhno; krepoš pa sveftobo ljubili.
Ptujze s' perjasnošti reš, šo radi pod štreho jemali
Radi vešeli šo bili; gošpoški pa vedno podlošni.
Bošhiga kaj she shelish per kakimu rodu dobiti?
She vuzhenošti šamó pogrešhale šo še nad njimi,
Pak s' keršhanštvam vrèš šo tudi leté perhitele.
Kakor temota nozhi na semli šjutraj pre-ide,
Jutriní sor sabliši, pa švitlo fonze peršja
Lih tako ljubo je bilo Slovenzam príhivšhi keršhanštvo.
Pervi Slovence ta vuk šo nemzi pa lahi vuzhili,
Toraj¹⁾ ne vumijo víe, kir ptuji šo njim ti jesiki.
Vajvodi trije tedaj šo še beršh pomenili šlovenški,
V Konšhtantinopel na naglim poštlati do prešhkiga Zarja.
Mu šporozhé: keršhanška poštala je naša deshéla,
Pa vuzhenikov bi radi, raslagati nam švete bukve,
Greshkiga ino latinškiga mi Slovenzí ne snamo
Vuma tedaj pa mozhi ne raslozhimo švetiga píšma.
Mihael Greshki zar savšhlihavšhi te-le bešede,
S' modrimi beršh govori, kar prošijo knesi šlovenški.
Ti pa mu odgovore: nar bolšhi bi bila dva brata
Konšhtantin ino Metodi obà berhkà modrijana.
Zar tedaj pošhle po nju, pa hmalo še dašta šprošiti.
Grešta Slovence vuzhit, raslagati boshjo bešedo
S' greshkimi zherkami šta šlovenski jesik píšala
Njekaj pa novih snešhla sa glaše Slovenzam edine,²⁾
Tak-le sazhetik je bil vuzhenošti vmetelnih Slovenzov!

Stáro in novo leto.

(personifizirt.)

Novo leto.

Kaj takò š gošpodaril
Sami šneg mi zapuštitš?
Dobro víe š she sapravil
Pa mi natopit velšh.

¹⁾ = toda; ²⁾ = posebne, lastne.

Kje fo roshize zvezehz
 Kje poletje mudi fe?
 Kje fo jabolka ruzehz
 Pa jejen'ko sadje vře?

Staro leto.

Kar řim najdil to řim puřil
 Kaj pa bolřhiga zheřh dobit'
 Dobro vře ki b' ti sapuřil
 B' blo lohka gořpodarit'

Kdor zhe s' hvalo prav shiveti
 Se neřmė mu bolřhi dat'
 Hozheřh kar je dobro imėti
 Moreřh prėd huđo preřtať.

Pesmama je podpisan datum 16. januarja 1818. in ime pesnikovo — Kek Jožef, bogoslovec II. leta. O tem Keku piše Marn v 24. letniku „Jezičnika“ na str. 26 in sl. Rojen je bil v Zatični na Dolenskem 29. jan. 1796; v mašnika posvečen l. 1819., je bil kaplan, nunski katehet, škofijski notar in častni kanonik v Ljubljani. Umril je 6. jan. 1855. Spisal je „Mali Be-

DEMONSTRANTKE ZA ŽENSKO VOLIVNO PRAVICO
 PRED ANGLEŠKIM PARLAMENTOM

sednjak slovenskiga in nemškiga jezika“ in še par drugih knjig. (cf. Marn, l. c.) — Pesmama, ki smo ju tu priobčili, je popolnoma jasno vtisnjen pečat Vodnikove dobe. Jezik jima je začuda čist in nekateri heksametri v „Slovenzih“ niso baš napačni.

Dr. Mih. Opeka.

Nabirajte narodne pesmi! Obeta se nam nekaj zelo imenitnega na polju narodne pesmi, Naučno ministrstvo name-rava zbrati in objaviti vse narodne pesmi vseh avstrijskih narodov, da se pozabljenosti otmo ti dragoceni biseri. Izdaja bo obsegala besede in melodije na notah. V svrhu nabiranja narodnih pesmi je ministrstvo postavilo za vsako narodnost posebne nabirateljske ali delovne odbore, ki naj vodijo nabiranje. Za slovenske narodne pesmi je slovenski delovni odbor, kateremu načeluje vseučiliški profesor dr. Karel Štrekelj, zvršil vsa pripravljana dela in razpošilja pravkar po

vseh slovenskih krajih „poprašalne pole“ in „osnovna načela“, hoteč predvsem zaslediti vire, kje je dobiti še narodnih pesmi, in pridobiti čim največ posameznih nabiralcev in zapisovalcev. „Poprašalne pole“ in „osnovna načela“ so se v 15.000 izvodih deloma že razposlala, deloma se še razpošiljajo. Ali pravega uspeha je pričakovati samo, ako se vprašalne pole res tudi izpolnijo in izpolnjene odboru vrnejo. Zato se slovenski delovni odbor obrača javnim potom do vseh, katerim so se vprašalne pole poslale ali se jim še pošljejo, z nujno prošnjo, naj jih v interesu dobre stvarí čim prej izpolnijo in izpolnjene odboru vrnejo. Kdor sam ne more ali ne utegne pole izpolniti, naj jo odda komu drugemu, ki bi bil za to pri volji. Kdor ne more na kako vprašanje odgovoriti, naj pusti prazen prostor. Posebno važna so ona vprašanja, ki hočejo izvedeti imena in naslove onih oseb, ki znajo peti mnogo narodnih pesmi, in pa onih oseb, ki so sposobne zapisati pete melodije prav v notah. Kadar izvemo imena vseh teh oseb, tedaj se bomo še posebej obrnili do njih. Zapisovalce narodnih pesmi v notah opozarjamo že sedaj, da se melodije ne smejo po svoje harmonizirati, ampak da jih je zapisati natanko tako, kakor se pojo, in to ali enoglasno ali dvoglasno ali večglasno. Če zapisovalec o kaki pesmi ve, da se poje večglasno, a mu je znan samo napev, naj zapiše samo napev z dotično pripombo. Sploh pa priporočamo vsem, da marljivo čitajo „osnovna načela“, kjer je vse razloženo, kar treba vedeti. Zapisovalcem narodnih pesmi v notah bomo poslali posebnega notnega papirja, da bode oblika povsem enaka. Za njih trud se bodo primerno nagradili. Samo po sebi je umljivo, da nam gre predvsem za take pesmi, ki še niso objavljene. Že objavljene pesmi je zapisovati le tedaj, če je melodija bistveno drugačna ali če ima kake še nepoznane posebnosti. Besedilo se ne sme nič spreminjati ali olepšavati. Napiše naj se v tistem narečju, v katerem se pesem poje. Komu je vrniti izpolnjene popraševalne pole, odnosno v tekstu in melodiji zapisane pesmi? Koncem vsake popraševalne pole je opomnja, ki to natanko razloži. Pošiljajo naj se onemu gospodu odborniku, ki je postavljen za dotično ozemlje, ali na naslov: Odbor za nabiranje slovenskih narodnih pesmi v Ljubljani („Glasbena Matica“). Vsi prijatelji prelepe slovenske narodne pesmi se končno prosijo, naj blagohotno pospešujejo to velevažno delo. Ko bomo zbrali vse pesmi iz vseh krajev, tedaj bo to neprecenljiv zaklad, s kakršnim se ne bo mogla ponašati vsaka narodnost. Storil se bo s tem velevažen korak v napredu narodne prosvete. V to svrhu pa kličemo zopet in zopet: Nabirajte narodne pesmi! — Odbor za nabiranje slovenskih narodnih pesmi.

Karel Hynek Mácha. 5. novembra so se češki literarni krogi spominjali sedemdesetletnice po smrti češkega pesnika Karola H. Máche, nesrečnega sovrstnika Kollárjevega. — K. H. Mácha se je porodil 15. novembra 1810 v Ujezdu pri Pragi in je vzrastel v revščini in pomanjkanju. Študiral je na nemški gimnaziji v Litomericah, šele češka knjiga ga je narodno prebudila. Goethe in Schiller sta imela nanj velik vpliv. Na praški univerzi, kjer je študiral pravo, je proučeval tudi poljsko pesništvo. Po dovršenih študijah je vstopil v državno službo. Ko se je pri nekem požaru prehladil, je umrl 5. novembra 1836. v Litomericah. Mácha je bil zelo nadarjen pesnik; izpočetka je posnemal slavnega romanopisca Walterja Scotta, kateremu je bil Mácha po slogu zelo podoben, kar izpričujejo njegove povesti „Křivoklát“, „Cikáni“ in „Márinka“. A kmalu je zapustil izvrstnega škotskega barda in se je oklenil poezije Byro-